

Jaarverslaggeving Opgaven

Dr. Peter Epe RA & Wim Hoffmann RA

11^e editie

Noordhoff

Jaarverslaggeving

Opgaven

Dr. Peter Epe RA

Wim Hoffmann RA

Elfde editie

Noordhoff

Ontwerp omslag: Shoot Media
Omslagillustratie: Getty Images

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB
Groningen of via het contactformulier op www.mijnnoordhoff.nl.

De informatie in deze uitgave is uitsluitend bedoeld als algemene informatie. Aan deze informatie kunt u geen rechten of aansprakelijkheid van de auteur(s), redactie of uitgever ontleenen.

Wij maken bij Noordhoff sinds 2009 bewust keuzes om onze impact op het klimaat te verkleinen. We volgen de klimaatdoelen van het Klimaatakkoord van Parijs. Scan de QR-code voor meer informatie over ons duurzaamheidsbeleid.

Zo is dit product gemaakt van FSC®-gecertificeerd papier en ander gecontroleerd materiaal. Wij gebruiken plantaardige inkt en onze lijmen zijn op waterbasis en afbreekbaar. Hierdoor is dit product goed te recycleren na gebruik.

MIX
Papier | Ondersteunt
verantwoord bosbeheer
FSC® C118189

0 / 26

© 2026 Noordhoff Uitgevers bv, Groningen/Utrecht, Nederland.

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining niet toegestaan.

All rights reserved. Text and data mining not permitted.

ISBN(ebook) 978-90-01-19625-7

ISBN 978-90-01-19624-0

NUR 786

Woord vooraf bij de elfde editie

In de elfde editie van het theorieboek *Jaarverslaggeving* zijn de ontwikkelingen in de regelgeving in kaart gebracht. In de elfde editie van het opgavenboek zijn de opgaven daaraan aangepast.

De hoofdstukken 1 tot en met 19 van dit opgavenboek lopen parallel met de hoofdstukken uit het theorieboek.

Elk hoofdstuk kent theorievragen, meerkeuzevragen en vraagstukken.

Met de *theorievragen* – die globaal de stof afdekken – kan de student zelf checken of hij of zij op de hoogte is met de begrippen die in het desbetreffende hoofdstuk worden behandeld. De antwoorden op de theorievragen zijn aan het eind van dit boek opgenomen.

De *meerkeuzevragen* bestaan uit kennisvragen en toepassingsvragen. De sleutels zijn eveneens aan het eind van dit boek opgenomen.

Bij de *vraagstukken* wordt rekenwerk gevraagd (het 'hoe'), maar er is ook steeds gepoogd om te toetsen of het veronderstelde inzicht in de materie aanwezig is (het 'waarom'). Bovendien kunnen de vraagstukken een aanzet vormen tot discussie over de gevolgen van de besproken verslaggevingsalternatieven.

Na hoofdstuk 19 volgen *hoofdstukoverstijgende vraagstukken* en *casussen*.

Met name de casussen zijn van grotere omvang en meestal van hogere moeilijkheidsgraad dan de eerdergenoemde vraagstukken. We stellen ons voor dat de casussen vooral gebruikt zullen worden in de specifieke accountancyopleidingen, terwijl andere opleidingen kunnen volstaan met de vraagstukken. Van een aantal vraagstukken en casussen (aangeduid met een sterretje) zijn de uitwerkingen te vinden op het digitale leerplatform Studiemeister bij *Jaarverslaggeving*; deze vraagstukken en casussen kunnen derhalve door de student worden gebruikt voor zelfstudie.

Op het platform is tevens een interactieve toetsenbank met een kleine 500 meerkeuzevragen en stellingvragen opgenomen; deze vragen – naar hoofdstukken ingedeeld – zijn voorzien van inhoudelijke feedback en paragraafverwijzingen. Onze dank gaat uit naar H. Perdok RA voor zijn kritische beoordeling van en het geven van feedback op de bank.

Wij bedanken verder onze collega's in den lande drs. N.J. Molhoek, drs. A. Dannenberg RA, S. de Jong RA, A. van de Haar RA, J.A. Koning RA en drs. A.J.A. Muller Bsc MPM voor het grootmoedig toestaan dat enige vraagstukken van hun hand in dit boek werden opgenomen.

Voor docenten zijn alle uitwerkingen beschikbaar.

Uw op- en aanmerkingen stellen wij zeer op prijs.

Voorjaar 2026,

Harderwijk
Zoetermeer

Peter Epe
Wim Hoffmann

Inhoud

Oefeningen per hoofdstuk 5

- 1 Externe verslaggeving: relaties met andere vakgebieden en ontwikkeling 7

Deel 1 Bedrijfseconomische en juridische grondslagen van de externe verslaggeving 13

- 2 Waarde en winst 15
- 3 Verslaggevingsprincipes van de boekhoudkundige waarde- en winstbepaling 21
- 4 Regelgevers en toezichhouders 31
- 5 Regelgeving: materiële en formele aspecten van de publicatieplicht 37

Deel 2 De basisoverzichten van de externe verslaggeving: balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht 49

- 6 Vaste activa 51
- 7 Vlottende activa 63
- 8 Eigen vermogen 75
- 9 Vreemd vermogen 83
- 10 Resultatenrekening 93
- 11 Kasstroomoverzicht 99

Deel 3 Winst- en vermogensbepaling in geval van prijsfluctuaties 109

- 12 Instandhoudingsdoelstellingen en waarderingsgrondslagen 111
- 13 Historischekostenstelsel 115
- 14 Actuelewaardestelsel 127
- 15 Overige winstbepalingsstelsels 137

Deel 4 Concernvorming 145

- 16 Kapitaalbelangen 147
- 17 Consolidatie 163

Deel 5 Overige onderwerpen 185

- 18 Vreemde valuta 187
- 19 Winstbelasting 205

Integratieoefeningen 227

- Hoofdstukoverstijgende vraagstukken 229
- Casussen 252

Uitwerkingen theorievragen 299

Sleutels meerkeuzevragen 335

Oefeningen per hoofdstuk

1

Externe verslaggeving: relaties met andere vakgebieden en ontwikkeling

Theorievragen

- 1.1** Wie kunnen belanghebbenden zijn bij financiële verslaggeving?
- 1.2** Bij het verschaffen van informatie door organisaties wordt onderscheid gemaakt tussen interne en externe informatieverstopping.
 - a** Geef aan waarvoor beide soorten informatieverstopping dienen.
 - b** Geef de kenmerkende verschillen aan tussen beide soorten informatieverstopping.
- 1.3** Hoe verhoudt de externe verslaggeving zich tot de fiscale rapportage?
- 1.4** Wat is het verschil tussen vaste en vlottende activa?
- 1.5** Wat zijn de verschillen tussen eigen vermogen en vreemd vermogen?
- 1.6** Wat is uit waarderingsoogpunt het verschil tussen materiële en monetaire posten?
- 1.7** Geef het schema voor de winstberekening via vermogensvergelijking.
- 1.8** Welke soorten rentabiliteit kunnen worden onderscheiden?
- 1.9**
 - a** Wat wordt verstaan onder solvabiliteit?
 - b** Bij het beoordelen van de solvabiliteit speelt het garantievermogen een belangrijke rol. Welke posten behoren tot het garantievermogen?
- 1.10**
 - a** Wat wordt verstaan onder liquiditeit?
 - b** Wat is het verschil tussen statische en dynamische liquiditeit?
- 1.11** Wat is 'window dressing'? Geef een voorbeeld.
- 1.12** Welke factoren hebben bijgedragen tot de ontwikkeling van de externe verslaggeving?
- 1.13** Wat wordt verstaan onder de 'vermaatschappelijking' van de onderneming?

- 1.14** Geef de kenmerken van het bezitsmodel, het klassieke model en het moderne model.
- 1.15** Welke twee kernfuncties vervult de externe jaarrekening?
- 1.16** Aan welke twee kwaliteitskenmerken dient de jaarrekening te voldoen om de in vraag **1.15** bedoelde functies goed te kunnen vervullen?
- 1.17** Wat wordt verstaan onder 'creative accounting'? Geef een voorbeeld.
- 1.18** Wat wordt bedoeld met de 'taking a bath'-strategie?
- 1.19** Welke drie vormen van creative accounting zijn er te onderkennen naast 'taking a bath'-strategie?
- 1.20** Geef het verschil aan tussen de normatieve en de beschrijvende benadering van wetenschappelijk onderzoek op het terrein van de externe verslaggeving.
- 1.21** Wanneer spreken we bij wetenschappelijk onderzoek van deductie en wanneer van inductie?

Meerkeuzevragen

- 1.1** Welke stelling over de verschillen tussen financial accounting en management accounting is juist?
- a** Bij financial accounting speelt de regelgeving een minder belangrijke rol dan bij management accounting.
 - b** Bij financial accounting speelt het probleem van creative accounting een minder belangrijke rol dan bij management accounting.
 - c** Bij financial accounting komt het meer op de snelheid van rapporteren aan dan bij management accounting.
 - d** Zowel financial accounting als management accounting maken gebruik van de gegevens van de boekhouding.
- 1.2** Welke stelling over het verschil tussen vreemd vermogen en eigen vermogen is juist?
- a** De vreemdvermogenverschaffer weet zeker dat hij zijn geld terugkrijgt, de eigenvermogenverschaffer niet.
 - b** De vreemdvermogenverschaffer komt bij faillissement eerder in aanmerking voor terugbetaling dan de eigenvermogenverschaffer.
 - c** De vreemdvermogenverschaffer stelt permanent vermogen beschikbaar, de eigenvermogenverschaffer tijdelijk vermogen.
 - d** De vreemdvermogenverschaffer heeft formele zeggenschapsrechten in de onderneming, de eigenvermogenverschaffer niet.
- 1.3** Het eigen vermogen bedraagt aan het begin van het jaar € 100.000 en aan het eind van het jaar € 80.000. Gedurende het jaar hebben er kapitaalstortingen plaatsgevonden van € 25.000 en kapitaalonttrekkingen van € 50.000.

De winst over het jaar bedraagt:

- a** € 45.000 negatief.
- b** € 5.000 negatief.
- c** € 5.000 positief.
- d** € 45.000 positief.

- 1.4** De balans van Ratio bv is per 31 december 2026 (met vergelijkende cijfers per 31 december 2025) als volgt (bedragen × € 1):

	31-12-26	31-12-25		31-12-26	31-12-25
Vaste activa	1.400.000	1.200.000	Eigen vermogen	1.200.000	1.008.000
Vlottende activa	500.000	300.000	Langlopende schulden	370.000	242.000
			Kortlopende schulden	330.000	250.000
	<u>1.900.000</u>	<u>1.500.000</u>		<u>1.900.000</u>	<u>1.500.000</u>

De resultatenrekening van Ratio over 2026 ziet er als volgt uit (bedragen × € 1):

Opbrengsten	10.000.000
Diverse kosten	9.700.000
Bedrijfsresultaat	<u>300.000</u>
Rentelasten	60.000
Winst vóór aftrek van belasting	<u>240.000</u>
Belastinglast	48.000
Nettowinst	<u>192.000</u>

Hoeveel bedraagt de rentabiliteit van het totale vermogen over 2026?

- a** 12,8%
- b** 14,1%
- c** 15,8%
- d** 17,6%

- 1.5** Zie de gegevens van vraag **1.4**.

Hoeveel bedraagt de rentabiliteit van het eigen vermogen (na aftrek van belasting) over 2026?

- a** 12,4%
- b** 15,0%
- c** 17,4%
- d** 18,3%

- 1.6** Zie de gegevens van vraag **1.4**.

Hoeveel bedraagt de current ratio per 31 december 2026?

- a** 0,66
- b** 1,52
- c** 2,73
- d** 2,98

- 1.7** Wat is een voorbeeld van *window dressing*?
- Het afschrijven op een duurzaam productiemiddel.
 - Het uitgeven van aandelen boven de nominale waarde.
 - Het net vóór balansdatum aflossen van kortlopende schulden.
 - Het reserveren van winsten.
- 1.8** Welk model is van toepassing op een eenmanszaak?
- Het bezitsmodel.
 - Het klassieke model.
 - Het gesloten model.
 - Het open model.
- 1.9** Wat houdt de *taking a bath*-strategie in?
- Het hoger voorstellen van de winst over dit jaar door manipulatie van voorzieningen.
 - Het hoger voorstellen van de winst over dit jaar door het toepassen van een stelselwijziging.
 - Het egaliseren van de winst over de jaren.
 - Het lager voorstellen van de winst over dit jaar om de winsten in volgende jaren hoger te kunnen voorstellen.
- 1.10** Wat is een voorbeeld van normatief onderzoek op het terrein van externe verslaggeving?
- Studie naar de relatie tussen gerapporteerde winsten en directiebonussen.
 - Studie naar de beste methode om prijsfluctuaties te verwerken in de jaarrekening.
 - Studie naar gevolgen van 'fair value accounting' op de beurskoers.
 - Studie naar het waarheidsgehalte van de effectieve markthypothese.

Vraagstukken

VI.1 Een handelsonderneming

De balans van een handelsonderneming ziet er per 1 januari 2026 als volgt uit:

Balans per 1 januari 2026 (bedragen $\times$ € 1.000)

<i>Vaste activa</i>		<i>Eigen vermogen</i>	455
Gebouwen	352	<i>Langlopende schulden</i>	
Auto's	150	4%-hypothecaire lening	200
		<i>Kortlopende schulden</i>	
	502	Crediteuren	165
<i>Viottende activa</i>			
Voorraad			
3.000 stuks à € 50	150		
Debiteuren	85		
Liquide middelen	83		
	318		
	820		820

In 2026 vinden de volgende gebeurtenissen plaats:

- Van de (onder het eigen vermogen per 1 januari 2026 opgenomen) winst over 2025 is aan de eigenaren van de onderneming € 40.000 uitgekeerd.
- In het begin van het jaar zijn de vorderingen uit hoofde van de debiteuren en de crediteuren die op 1 januari 2026 open stonden, ontvangen c.q. voldaan.
- Handelstransacties:
 - ingekocht 18.000 stuks à € 50 = € 900.000 (hiervan is per 31 december 2026 € 790.000 betaald);
 - verkocht 19.000 stuks à € 100 = € 1.900.000 (hiervan is per 31 december 2026 € 1.810.000 ontvangen).
- De eigenaren van de onderneming hebben € 50.000 privégeld in de kas van de onderneming gestort.
- Aan lonen en sociale lasten is € 706.000 betaald.
- Op 31 december is € 20.000 op de hypothecaire lening afgelost; op die datum is tevens de over het jaar verschuldigde interest betaald.
- Afschrijvingen:
 - Gebouwen: 4% van de aanschafwaarde ad € 400.000;
 - Auto's: 40% van de boekwaarde.

- a Stel de balans van de handelsonderneming per 31 december 2026 op.
- b Bereken de winst van de handelsonderneming over 2026 door middel van vermogensvergelijking.
- c Stel de resultatenrekening van de handelsonderneming over 2026 op.

V1.2 Broekhuis Holding bv

Aan het jaarrapport 2024 van Broekhuis Holding bv (autodealer- en schadeherstelbedrijf) is de volgende (gecomprimeerde) geconsolideerde jaarrekening ontleend:

Geconsolideerde balans per 31-12-2024 (bedragen in duizenden euro's)

Vaste activa	596.167	Eigen vermogen	179.192
Vlottende activa:		Voorzieningen	15.026
Vorraden	223.769	Langlopende schulden	374.922
Vorderingen	75.599	Kortlopende schulden	332.173
Liquide middelen	5.778		722.121
	<u>305.146</u>		
	901.313		<u>901.313</u>

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2024 (bedragen in duizenden euro's)

Netto-omzet	1.407.061
Overige bedrijfsopbrengsten	5.070
Som der bedrijfsopbrengsten	1.412.131
Inkoopwaarde van de omzet	1.158.436 –
Brutomarge	<u>253.695</u>

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2024

(bedragen in duizenden euro's) (vervolg)

Lonen en salarissen	92.105	
Sociale en pensioenlasten	25.500	
Afschrijvingen	11.571	
Overige bedrijfskosten	75.205	
Som der kosten		204.381 –
Bedrijfsresultaat		49.314
Rentelasten		12.595 –
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belasting		36.719
Vennootschapsbelasting		10.002 –
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen		26.717

Bij de uitwerking kunnen de balansbedragen als jaargemiddelden worden beschouwd.

- a** Bereken voor Broekhuis over boekjaar 2024:
 - 1** de rentabiliteit van het totale vermogen;
 - 2** de rentabiliteit van het eigen vermogen vóór aftrek van belasting;
 - 3** de rentabiliteit van het eigen vermogen na aftrek van belasting.
- b** Waardoor wordt het verschil tussen de uitkomsten van **a1** en **a2** veroorzaakt?
- c1** Bereken voor Broekhuis de current ratio per 31 december 2024.
- 2** Beoordeel de liquiditeitspositie van Broekhuis per 31 december 2024.
- d1** Bereken voor Broekhuis de verhouding tussen eigen vermogen en totaal vermogen per 31 december 2024.
- 2** Beoordeel de solvabiliteitspositie van Broekhuis per 31 december 2024.
- e** Geef aan in welke richting de bij de vragen **a**, **c** en **d** berekende grootheden veranderen, indien Broekhuis de volgende wijzigingen in haar jaarrekening 2024 zou hebben aangebracht. U dient de wijzigingen afzonderlijk te beoordelen en kunt ervan uitgaan dat de dividenduitkering niet door de wijzigingen wordt beïnvloed.
 - 1** Er wordt meer aan de voorzieningen toegevoegd dan blijkt uit de gegeven jaarrekening.
 - 2** Er wordt een langere afschrijvingstermijn dan gebruikelijk gehanteerd.
 - 3** Vlak voor balansdatum worden kortlopende schulden afgelost.